



MONATA GAZETO DE E-HANDIKAPULOJ

INFORMILO

11

Novembro 2016

Kol. 379/32

XX

Enhavo: Alžbětín, Lingva anguleto, Letero el Nederlando,
Ekzameno en Nitra, Skokovy

XX

Ĉeĥio: **En Alžbětín oni rememoris 25 jarojn post la malfermo de la landlimo**

Antaŭ 25 jaroj estis post multaj ĉagrenplenaj jaroj de komunisma regado denove malfermita lima trapasejo inter la ĉeĥa *Železná Ruda-Alžbětín* kaj la germana *Bayerisch Eisenstein*. Komence de junio 2016 la okazon rememoris tiamaj loĝantoj kaj fervojaj amikoj. La Ĉeĥaj Fervojoj mendis al la loko trivagonan ekstran trajnparon.

La fervoja landlima pasejo inter *Alžbětín*, loka parto de la civito *Železná Ruda*, kaj *Bayerisch Eisenstein* en Malsupra Bavario funkciis

jam 25 jarojn. Pri la solena renovigo de la fervoja kunligo komence de la 1990-aj jaroj – precize la 2-an de junio 1991 — rememoris tiamuloj, reprezentantoj de ambaŭ landlimaj civitoj kaj dungitoj de



Ĉeĥaj Fervojoj.

„Tiam tio estis neordinara okazo, al kiu venis miloj da homoj el Bavario kaj Ĉeĥio, por denove komenci amikecajn rilatojn kaj

renovigi bonajn kontaktojn, kiuj ĉi tie regis antaŭ la dua mondmilito. „La sentoj de ĝojo kaj libereco estis nepriskribeblaj”, rememoras la ĉi-regiona patrioto kaj historiisto *Emil Kintzl* pri la tago, kiam la ĉeĥaj trakoj post kelkaj jardekoj da regado de unu partio denove kunligiĝis kun la germanaj. Antaŭ kvaronjarcento la lokon vizitis krom aliaj ankaŭ la iama federacia kanceliero (registarestro) *Helmut Kohl*, la ĉeĥoslovaka ĉefministro *Petr Pithart* kaj la ĉeĥa trafik-ministro *Jiří Nezval*.

La Fera kurteno en la loko jam ne estas, la landlimo trairas meze de la stacidoma konstruaĵo kaj se ne estus tie angulŝtonoj, neniu rimarkus transiron inter ambaŭ ŝtatoj. Tia idilio tamen certe ne regis en februaro 1948, kiam la regpovon transprenis komunistoj. „Nelonge post la mondmilito kunligo ankoraŭ funkciis, sed poste ruĝpartianoj forigis la trakojn, konstruigis grandegajn barilojn kaj



ĉion lasis ĉirkaŭ kreskigi de arbustaro kaj arboj. Kaj kvankam sur la bavaria flanko trafikis pasaĝertrajnoj plu ĝis la landlimo, niaj finiĝis en la haltejo *Železná Ruda- město*. Pli malproksimen trafikis nur vartrajnoj kun ligno“, rememorigis al ni *Kintzl* pri la malluma historio.

La ununura ĉeĥoslovaka “ornamaĵo” tiel restis ruĝa stelo sur frontono de la dezertiĝinta stacidomo. Kelkajn metrojn de ĝi staris segejo, en kiu laboris homoj kun specialaj permesiloj, kaj ĉiun movon gardis landlima gardistaro. “Sur la komencloko de *Alžbětín* staris vojbarilo, ĉe la landlimo la dua. Ĉi tien neniu normala homo povis veni, ĉio estis ĉirkaŭita de drataro. Arbarlaboristoj vagonojn kargis, lokomotivo manovris kaj veturigis la vagonaron reen”, priskribis

Kintzl la tiamajn cirkonstancojn. El ĉeĥoslovaka flanko iris ĝis la entrepreno branĉtrako.

Post la revolucio komencis ambaŭ ŝtatoj prepari renovigon de la kunligo. "La malfermon antaŭis traktado kaj interkonsento sur la politika scenejo. Poste venis tekniko, kiu la lokon unue purigis de arboj kaj arbustaro, poste estis kunligataj la trakoj kaj farita kontrolo de la novaj instalaĵoj. La tutan solenaĵon ni organizis komune kun kolegoj el Nurenbergo", diris *Vladimír Sosna*, iama ĉefo de direkcio de ČSD en Plzeň.

La unua trajno al la renovigita stacio en *Alžbětín* venis la 2-an de junio 1991; inter la vojaĝantoj mankis nek la tiama germana kanceliero *Helmut Kohl* nek la ĉeĥa ĉefministro *Petr Pithart*.

Nuntempe uzas la interŝtatan vojaĝeblon plejparte feriantoj kaj turistoj, por viziti la regionon kaj partopreni diversajn sport-aranĝojn. Inter *Železná Ruda-Alžbětín*, *Klatovy*, *Plzeň* kaj *Prago* regule trafikas ne nur vico da pasaĝeraj regionaj trajnoj, sed ankaŭ kvinopo de rapidaj trajnparoj de pli alta kvalito.

Jindřich Tomášek kaj Heinz Hoffmann

Lingva anguleto

instigita de la septembra seminario en Jevany.

Oni povas supozi, ke en niaj "pli bonaj tempoj" ni preskaŭ ĉiuj okupiĝis pri TURISTIKO - ke ni estis turistoj. Same oni povas supozi, ke pri la TURISMO okupiĝis malmultaj el ni. Kia estas la diferenco inter la terminoj, tion eksplikas jenaj difinoj, kiujn al ni liveris s-ano J.Hakl:

Turistiko ne estas turismo.

Turistiko ne estas amasa.

Turistiko ne estas preskaŭ industrio, kiel turismo.

Turistiko estas individua aŭ en malgrandaj grupoj.

Por turistiko ne estas grava nur la celo, sed ankaŭ la vojo al la celo,

aŭ la vojo mem.

Turistiko povas esti pieda, bicikla, akva, ĉevala. Ĉiuj specoj de transporto, kie vi uzadas proprajn fortojn.

Kun turistiko vi malkovras naturon, pejzaĝon, historion, homojn kaj vin mem.

Ĉu vi jam sentas diferencon inter turismo kaj turistiko?

Ni estas turistoj kaj nia agado estas turistiko!

Traktante tion, ni por momento perdis nian raciecon, vidis la lingvan problemon tie, kie ĝi ne estas kaj petis pri klarigo s-anon Jan Werner. Vi povas legi lian plenklarigan eksplikon:

Ĉi-jare (2016) septembre en Jevany okazis lingva seminario organizita de AEH. En ĝi estis traktata interalie la teksto titolita „Turistiko ne estas turismo“, sed sen kontentiga rezulto. Unu el la partoprenintoj de la seminario sin turnis al mi kun la peto pri ekspliko de la vorto «turistiko», kiu laŭ onia opinio estas „neallasebla“, eble pro la konsisto: turist/ik/o.

La motivon de la malakcepto oni ne esprimis klare, eble la sufikso -ik/ ŝajnas esti problema. Plu mi provos analizi la vorton «turistiko» komplete.

La nomo «turist/o» estas en ĉiuj vortaroj, oficialigita ĝi estis jam en la unua „Oficiala aldono“, en PIV ĝi estas eksplikita kiel „Homo vojaĝanta por plezuro aŭ sporto“.

*El la nomo de la respektiva „ist/o“ (persono, kiu profesie, daŭre, prefere aŭ ofte sin okupas pri la afero difinita de la radiko) ni senĝene pluformas: gimnasto – gimnastiko, ĵurnalistiĝo – ĵurnalistiko, poeto – poetiko ktp. Krome ankaŭ el la nomo de la koncerna temo ni povas formi nomon de fako, scienco: elektroniko, metodiko, metriko, simbologio ktp. El la pritrakto racie konkludeblas, ke la formo **turist/ik/o** estas formita tute regule. Pri ĝia „allaseblo“ hezitu neniu.*

Ies embarason pri „turistiko“ vekas eble la fakto, ke ĝi estas trovebla en preskaŭ neniuj vortaroj, nek en PIV kaj NPIV, nek en la ĉefaj vortaroj de Filip, Hromada, Malovec, Kraft. Kial? Miaopinio de post la

jaro 1970 pri tio kulpas la Plena ilustrita vortaro verkita de G. Waringhien, kiu en la unua eldono prezentis la parencajn esprimojn turismo kaj turisto kun la sama ekspliko:

TURISMO – vojaĝado aŭ ekskursado por plezuro aŭ sporto.

TURISTO – homo vojaĝanta por plezuro aŭ sporto.

Laŭ la difinoj turisto praktikas turismon, la eventuala formo „turistiko“ tial ŝajnis esti superflua. Sed analizante la formojn turismo kaj turisto pli detale, ni trovas, ke ili ne estas en sinonima rilato, ke pravas la anonima aŭtoro de la teksto Turistiko ne estas turismo. La unusola vortaristo, kiu ĝuste diferencigis la nociojn, estas E. D. Krause en la grandaj vortaroj Esperanta-germana (1999) kaj Germana-esperanta (2007). Li difinis la nomojn turismo kaj turistiko jene:

TURISM/O – Tourismus m, Fremden- oder Reiseverkehr m. Krome: turisma industrio; turisma regiono; turisma oficejo; turisma prospekto.

TURIST/IK/O –Sport Touristik f, sportlich betriebenes Reisen (oder Wandern) n.

Turistiko estas homa agado difinebla kiel sumo de agoj aplikantaj aktivan moviĝadon kaj restadon en la naturo cele al konatiĝado pri la naturaj kaj sociaj rilatoj en la elektita restadloko kaj ankaŭ por la disvolvado de la ĝenerala sanstato kaj altigo de la psiĥa bonfarto.

Inĝ. Jan Werner

Letero el Nederlando

Nia nederlanda samideano sendis al ni fine de septembro la jenan leteron: Ĉi-foje mi enfermas eltondaĵon el la regiona ĵurnalo de la regiono Utrecht. Nia vilaĝo brutbredista Cabauw (900 enloĝantoj) fariĝis dum unu tago centro de la mondo. En tiu vilaĝo troviĝas je distanco 30 km de Roterdamo masto, per kiu oni mezuras la malpurigon de la aero. Nederlando estas ja la plej malpurigita lando de Eŭropo. Tio estas permesata pro tio, ke Nederlando uzas artifikon, pro kiu oni evitas la limigon de malpurigo en Eŭropo:

Nederlando pagas monon al Ĉeĥio por la eblo liveri raporton pri aer-malpurigo kune kun Ĉeĥio, kie la aera malpurigado estas tre malalta. Do kune la du landoj plenumas la Eŭropan normon. Tiu artifiko helpas la nederlandan ekonomion. Ke tiu konduto kondukas al nederlandaj mortoj antaŭtempaj ne estas sufiĉe grava argumento kontraŭ la politikistaro.

La gazeteltondaĵo raportas: temas pri internacia mezurprojekto "Cindi 2", la plej granda en la mondo. Venis pli ol 100 vizitantoj el ĉiuj partoj de la mondo al la Cabaŭw-a "flarposteno". Ĉe tiu masto oni starigis 20 kontenerojn, plenajn de aparataro. Pli ol 30 grupoj de esploristoj el 21 nacioj: de Nov-Zelando ĝis Finnlando, de Usono ĝis Ĉinio kaj inkluzive de landoj kiel Bangladeŝo, Pakistano kaj Hindujo.

Oni mezuras la kvanton de nitrogeno kaj subtilan polvon. Oni komparas diversajn mezuraparatojn, por ke oni fine atingu unu mezurmetodon por la tuta globo.

Tiam oni povas transsendi, ĉie en la mondo, la rezultojn al satelitaj instrumentoj, kiuj mezuras la malpurigadon de la aero, el la spaco. Estas esperende, sed ni konsideru, ke "termometro ne estas medikamento".

Joop van der Hoeven, Cabauw, Nederlando

Kiel mi submetis min al ekzameno de Esperanto ĉe hungara instruistino en Slovakio

Ofte mi entreprenas ion ekstran. Do mi pripensis, ke mi submetiĝos al Esperanto-ekzameno laŭ Komuna Eŭropa Referenckadro.

Mi havis por tio solidajn dispoziciojn, ja mi komencis lerni Esperanton en la jaro 2009 kaj kvankam mi certan tempon ne estis tro diligenta, mi de novembro 2015 lernis almenaŭ iom ĉiutage.

Sed la ekzamenoj pri Esperanto ne okazadas ĉiun tagon kaj ankaŭ ne en ĉiu lando. Por mi estis la sole taŭga akceptebla eblo en la urbo Nitra en la kadro de la 101-a Universala kongreso en la nunjara julio. En mia okupo mi senprobleme ricevis liberan tagon, sed hejme ĝi estis pli malfacila, tamen mi sukcesis kaj mia edzino eĉ liveris al mi monon por la ekzameno.

La 29-an de julio mi devis tre frue ellitiĝi, ke mi estu en Nitra ĉe la ekzameno je la 13-a horo. Tuj post alveno en la kongresejon mi renkontis konatinon kaj mi demandis, kie mi trovos la kasiston. Sed mi neniun trovis ĉe la kaso, do mi esperis, ke la ekzamenantino konsilos al mi ion. La gvidantino Katalin estis tre simpatia. La ekzameno komenciĝis. Ĉion mi sufiĉe komprenis, do mi ĝojis, ke mi elektis la ĝustan E-nivelon (B1) kaj skriban tipon.

Post la finiĝo mi trovis ankaŭ la kasistinon, alportis la dokumenton pri la pago al Katalin kaj diskutis kun ŝi pri mia nuntempa kaj venonta aktiviĝo en Esperanto kaj en agrabla spiritkongruo ni adiaŭis nin reciproke.

Mi havis sufiĉe da tempo antaŭ la forveturo de la trajno, do mi povis ankoraŭ por iom da tempo babili kun pluaj konatoj. La revenvojaĝo estis pli malfacila pro kelkfoja ŝanĝo de trajnoj. Kaj nun vi certe demandas, kial mi dediĉas tiom da energio al Esperanto. Ĝi estas pro tio, ĉar tiu ĉi lingvo estas por mi mojosa, mi ŝatas ĝin kaj mi klopodas montri ankaŭ al pluaj homoj, kia grandega valoro kaj kia potencialo estas en ĝi. Hieraŭ venis registrita letero, en ĝi atestilo. La rezulto de mia ekzameno: El 50 poentoj mi ricevis 47. Bonege! Mi ĝojas!

Petr Diblík

La 44-a seminario en Skokovy

okazis de la 3-a ĝis la 8-a de oktobro 2016 en amika rondo, entute ni estis 14 personoj, sed ne ĉiuj restis la tutan tempon. La E-konversacio

estis tre gaja, ĉar preskaŭ ĉiuj partoprenis la UK en Nitra kaj tiel ili rakontis pri gajaj eĉ seriozaj travivaĵoj.

La prelegoj estis interesaj: pri Drábské světničky, pri la urbo Liberec, pri renkontiĝo kun koreoj, pri novaj libroj ktp. Ĉar la vetero permesis al ni promeni kaj piedekskursi, ni trovis ĉe la vojeto al Vysoké kolo interesan signon ĉizitan en la roko, kiun ni pli frue neniam rimarkis. La geedzoj Dvořák informis nin pri artikoloj en retradio kaj Eva Pánková konatigis nin kun fabeloj, tradukitaj de J.Drahotová, kiujn ŝi kompletigis per belaj eltondaĵoj. Vi povas ilin trovi sur ŝiaj paĝoj www.evinatelier.cz



La 45-a lingva seminario ne realiĝos en Skokovy, sed tuj post la 7-a Internacia kongreso de AEH en Rekrea centro Zámeček en Hodonín ĉe Kunštát en la tagoj 21.-23.4.2017, do de la 24.4. ĝis la 28.4.2017, ke vi povu ekkoni ankaŭ pluajn lokojn de nia lando. Por la tuta restado ni elkore invitas vin.

J. Drahotová kaj la redakcio

INFORMILO – monata gazeto por esperantistoj-handikapuloj + suplemento **ANTAŬEN**
Eldonas AEH – Asocio de esperantistoj-handikapuloj
Redaktoroj: J. Rýznarová, L. Srbová, J. Kosnar
Adreso: Svaz zdravotně postižených esperantistů, Na Okrouhlíku 953/21,
530 03 PARDUBICE, CZ tel. **466 611 941** SKYPE : jary_esperanto
e-mail: neh@esperanto-neh.eu interreto: www.esperanto-neh.eu
Bankovní spojení: Poštovní spořitelna, číslo účtu AEH **192150088**, kód banky **0300**
Při platbách vždy uveďte vaše členské číslo (nad vaší adresou) jako variabilní symbol!
Roční předplatné časopisu Informilo = 200,-Kč, příspěvek svazu dobrovolný.
La jarabono de Informilo 15 €. Kodo ĉe UEA: nehk-z
La redakcio ne ĉiam havas la saman opinion kiel la aŭtoroj de la artikoloj.